

Milé děti,

...vlastně si nejsem jistý, zda jsem zvolil správné oslovení, protože vás brzo čeká první velké rozhodnutí v životě – volba budoucího povolání. Už jste tak trochu na prahu dospělosti.

V této knížce jsem se pokusil přiblížit vám čtyřicet vybraných profesí. Příběhy o nich jsou sice smyšlené, ale určitě se někde na světě podobné stát mohly, nebo se dokonce staly.

V České republice existuje na 1500 středních a odborných škol a nabízejí vám přes 700 studijních oborů. Mnohé profese však vyžadují ještě další, vysokoškolské studium. Těch čtyřicet, vybraných do této knížky, představuje pouze zlomek možností. Jsou vybrány tak, aby ukázaly různorodost a odlišnost jednotlivých povolání. Každé vyžaduje trochu jiné schopnosti. Někdo vyniká v matematice, jinému bylo dáno hudební nadání a další je zručný manuálně.

Důležité je, abyste si vybrali co nejlépe svým možnostem, abyste našli v práci alespoň trochu radosti. Nejšťastnější jsou lidé, kterým se stane z práce záliba, koníček. Každému se to však nepoštěstí.

Není podstatné, jaké povolání si nakonec zvolíte. Mnohem důležitější je, zda ho budete dělat poctivě a dobře. Nejsou totiž ani malé, ani velké profese, nejsou důležitější a méně důležité. Jediný rozdíl mezi nimi spočívá v tom, kdo a jak je vykonává. Určitě je užitečnější dobrý a poctivý zedník nebo zahradník než nespolehlivý a špatný lékař nebo učitel. A není přitom ani potřeba dosáhnout ve své profesi hvězdných výšin, jako jich dosáhli někteří hrdinové z této knížky. Budete-li svou práci dělat dobře a rádi, bude užitečná všem a vám přinese nejen obživu, ale i radost.

Přeji vám příjemné čtení a dobrý výběr.

David Železný

a další právnické profese

Právnické řemeslo je staré jako právo samo. Už ve starověku existovali soudy, soudci, notáři, a také obhájci neboli právní zástupci – osoby poučené a školené ve věcech práva a zákonů. Prastaré zákony a zákoníky umožňovaly lidem bez právního vzdělání nechat se takovou osobou u soudu zastupovat či hájit. Starořímské právo – zákony staré více než 2000 let – je dodnes základem práva v mnoha zemích světa.

Dnes u nás existují čtyři hlavní právní profese. Advokát (tj. právní zástupce neboli obhájce) zastupuje a hájí u soudu jak osoby, tak firmy, a to ve věcech trestních (tedy je-li dotýčný obžalován z trestného činu) i v otázkách například obchodního práva. Prokurátor (tj. státní zástupce, ve věcech trestních žalobce) zastupuje u soudu stát. Dohlíží na správnost postupu soudu a ve věcech trestních podává obžalobu. Soudce (předseda senátu) řídí celé soudní jednání, a hlavně rozhoduje. Ve věcech trestního práva rozhoduje o vině či nevině obžalovaného, v případě viny také o výši trestu. Ve věcech obchodního nebo občanského práva většinou rozho-

duje obchodní a jiné spory. Není na to ale sám, pouze předsedá senátu, který je většinou složen ze tří osob.

Notář ověřuje pravost listin, uschovává důležité dokumenty právní, obchodní i soukromé povahy, uschovává peníze při obchodních transakcích a sepisuje smlouvy.

Práce právníků je nelehká. Ať už jde o práci advokáta, státního zástupce, soudce nebo notáře, vždy se jedná o mimořádně zodpovědné zaměstnání. Často se při něm totiž rozhoduje o lidských osudech.

Příběh advokáta Johna Stillse

Do lesklých, ocelově šedých oken kancelářského mrakodrapu se opíraly poslední sluneční paprsky. Blížil se další studený newyorský večer. Obrovitý, stokilový advokát John Stills stál u okna své kanceláře a sledoval to zvláštní divadlo, kdy oranžové večerní slunce jakoby usedne na horizont, tvořený nesourodými stavbami vzdáleného New Jersey, a vzápětí za něj v jediném okamžiku zapadne docela.

Vtom do místnosti vrazila sekretářka Judy. „Pane doktore, máte tu návštěvu. Já vím, že už je pozdě, ale ta paní je hrozně neodbytná.“

„Co se dá dělat, tak ať jde dál,“ odpověděl smířlivě advokát.

Ta paní byla nenápadná, spíš stará než mladá a svým zjevem evidentně nepatřila na luxusní Lower Manhattan. Podle ošoupaných bot a značně letitého kostýmku přijela nejspíš z chudých předměstských čtvrtí, jako je Bronx či Queens. Advokáta Stillse napadlo, co asi tahle dáma hledá v jedné z nejslavnějších – a taky nejdražších – advokátních kanceláří v New Yorku.

„Dobrý den, madam, mé jméno je John Stills,“ pozdravil obřadně advokát, „čím vám mohu posloužit?“

„Jsem Dorothy Andersonová, z Queensu,“ odpověděla dáma tichým, ale pevným hlasem. „Mého syna Daniela obvinili

z vraždy a já vím, že ji nespáchal. Obhajuje ho *advokát ex offio*, nějaký Brown, a zdá se mi, že to nedělá dobře. Prý jste nejlepší advokát a já chci, abyste mého syna u soudu zastupoval,“ řekla a pohlédla Stillsovi zpřímá do očí. Měla neobyčejně pronikavý pohled a oči šedomodré jak hladina řeky Hudson.

„Madam,“ řekl Stills konejšivým hlasem, „nechci být ne-taktní, ale víte, kolik stojí naše služby?“

„Nevím,“ odvětila.

„U složitých *trestních kauz* bereme zálohu pět tisíc dolarů a hodinová sazba činí tři sta dolarů,“ řekl Stills a znovu se zadíval do ženinych hlubokých očí.

„No, tak to jsem opravdu netušila. Děkuji za váš čas, pane doktore, a na shledanou,“ řekla, zvedla se z koženého křesla a tiše odcházela.

„Na shledanou, madam,“ odpověděl advokát, otočil se k oknu a s nelibostí zjistil, že západ slunce dneska zmeškal. Obloha nad New Jersey byla ještě oranžová, ale slunce se už před chvílí utopilo za obzorem.

Několik týdnů po tomhle zvláštním setkání se John Stills docela náhodou dočetl v časopise pro advokáty a právníky, že Daniel Anderson z Queensu byl za vraždu obchodníka se zeleninou odsouzen k *doživotnímu vězení*. Byla to jen docela nepatrná zprávička kdesi na konci časopisu. Od té chvíle však nedala slavnému advokátovi spát. Znovu a znovu se mu vybavovaly upřímné šedomodré oči ubohé paní Andersonové a víc a víc ho ta vzpomínka trápila.

Asi po třech dalších dnech zvedl Stills telefon a na klávesnici zmáčkl číslo jedna:

„Haló, Judy, pamatujete si na tu starou paní z Queensu, co u nás byla asi před měsícem?“

„Ano, pane doktore.“

„Potřebuji zjistit, kde bydlí, a to co nejdříve,“ nařídil do sluchátka advokát a zavěsil.

Už druhý den před polednem vyrazil John Stills ve svém

obrovském mercedesu do jedné z nejchudších čtvrtí New Yorku. Luxusní vůz působil ve špinavých a křivolakých uličkách Queensu jako kosmické zjevení. Na konci jedné takové uličky plné zelinářských krámků, truhlářských dílen a plechových ohrad stál domek s cedulkou „Dorothy a Daniel Andersonovi“. Stills zazvonil. Asi po minutě se otevřely skřípající vchodové dveře a vyšla paní Andersonová. Měla tytéž hluboké šedomodré oči, jen v nich teď bylo ještě více smutku a zoufalství.

„Dobrý den, pane doktore,“ řekla tiše, jako by ani nebyla překvapená, že vidí slavného Johna Stillse na prahu svého domu.

„Dobrý den, paní Andersonová,“ odpověděl Stills, „víte, nechoval jsem se k vám minule právě uctivě a... no, zkrátka, rád bych se na případ vašeho Daniela přece jen podíval. A zadarmo, samozřejmě.“

„Je pozdě, pane Stillsi, pozdě. Syna odsoudili na doživotí. Je mu sotva třicet, víte,“ a z šedomodrých očí se vyřinuly slzy.

„Nikdy není pozdě, paní Andersonová, neplačte. I u nás existují *mimořádné opravné prostředky* a další postupy, jak zvrátit rozhodnutí soudu. Jenom mne prosím pusťte dál a řekněte mi všechno, co o té vraždě víte. Prosím!“ řekl naléhavě Stills.

Za chvíli už oba seděli v maličké, útulné kuchyňce. Dorothy Andersonová si osušila oči a vyprávěla. Jak Danielova otec zabil padající jeřáb v docích, když bylo Danielovi sotva pět, jak se o něj musela sama těžce starat. Jak talentovaný Daniel, místo aby šel studovat, odešel raději už v patnácti letech dřít do doků, aby si s mámou udrželi alespoň ten maličký, chudý domeček. Jak asi před čtvrt rokem našli u nich v ulici zavražděného zelináře s vykradenou pokladnou. A protože se nedaleko krámků našla stejná čepice, kterou nosil Daniel, a dva náhodní svědci viděli z krámků utíkat mladíka stejně vysokého a urostlého, Daniela zatkli. Přidělený advokát měl na starosti víc než třicet podobných případů, a tak se tomu Danielovu ani pořádně nevěnoval. Daniela odsoudili za loupežnou

vraždu k doživotnímu vězení. A to přesto, že byl v celé čtvrti známý tím, že by ani mouše neublížil.

Když paní Andersonová skončila své vyprávění, Stills otevřel objemnou koženou aktovku a vytáhl z ní nějaké lejstro.

„Tohle je *plná moc*, paní Andersonová,“ řekl rozhodně, „podepište mi ji prosím a já už se o vše ostatní postarám.“

Dorothy Andersonová podepsala lejstro, a když se s advokátem loučila ve dveřích svého domečku, zdálo se, že v jejích šedomodrých očích se přece jen kdesi v hloubce zaleskla malá jiskřička naděje.

V příštích dnech se John Stills věnoval pouze a jedině případu Daniela Andersona. Všechny ostatní kauzy nechal vyřizovat své *koncipienty* a mladší kolegy. Telefonoval, psal odvolání a protesty, dřel do úmoru.

Jeho práce brzy přinesla ovoce. Nejvyšší státní zástupce okresu New York se začal věcí zabývat. Ukázalo se, že čepice, která se našla na místě činu, se v Queensu prodává na každém rohu a mohly ji mít na sobě v době vraždy desítky lidí. I svědectví, že právě Daniel vybíhal těsně po vraždě ze zelinářského krámu, prokázalo se jako dosti pochybné, protože jeden svědek měl vidět Daniela z rychle jedoucího auta a druhý má tak slabý zrak, že na vzdálenost pěti metrů s bídou rozezná mužskou postavu od ženské.

Asi po dvou týdnech povolil státní zástupce na základě zpochybnění důkazů obžaloby *obnovu řízení* a v novém procesu byl Daniel Anderson zproštěn viny z loupežné vraždy a okamžitě propuštěn z vězení.

Smutek v šedomodrých očích jedné staré paní z Queensu vystřídaly slzy radosti...

Když John Stills sotva hodinu po Danielově propuštění opět pozoroval ze svého okna úchvatný západ slunce nad New Jersey, vybavil si jedinou větu svého staříčkého učitele z právnické fakulty: „Klient a spravedlnost – to jsou dva podstatné pojmy ve vaší práci, milí studenti...“

Jen pro úplnost – asi rok po Danielově propuštění zatkla policie Petera Hobsona, *recidivistu*, který se mimo jiných zločinů přiznal i k vraždě onoho zelináře z Queensu.

Termíny, kterým jste možná nerozuměli

Advokát ex officio

Takzvaný „státem přidělený advokát“. Na advokáta (právního zástupce) má u soudu právo každý obžalovaný. Stává se však, že je obžalovaný chudý a nemůže si služby advokátní kanceláře dovolit. V takovém případě je mu přidělen advokát ex officio – tedy advokát, jehož služby platí stát.

Trestní kauza

Neboli trestní případ. Tedy případ, kdy je někdo obžalován z trestného činu.

Doživotní vězení

V České republice je to nejvyšší možný trest za spáchání trestného činu. Odsouzený musí ve vězení strávit zbytek svého života. Jen ve výjimečných případech může být po 25 letech podmíněčně propuštěn. V mnoha státech světa je nejvyšším trestem trest smrti.

Mimořádný opravný prostředek, obnova řízení

V případě, kdy je někdo odsouzen a po jeho odsouzení se objeví nové důkazy nebo jsou některé důkazy zpochybněny, je možné zvrátit rozhodnutí soudu – obvykle v novém soudním procesu. Takovému postupu se říká obnova řízení. Mimořádné opravné prostředky umožňuje většina trestních zákonů světa.

Plná moc

K tomu, aby mohl právní zástupce kohokoli u soudu zastupovat či hájit, potřebuje jeho zplnomocnění – obvykle ve formě pode-

psané plné moci. Jde o dokument, ve kterém zastupovaný potvrdí svou vůli nechat se tím kterým advokátem u soudu zastupovat.

Koncipient

Koncipient je začínající právník, který ukončil příslušnou školu, ale k tomu, aby sám dělal právníka, mu chybí právnická praxe a zkušenost. Proto pracuje nějaký čas jako odborný asistent u zkušeného advokáta.

Recidivista

Osoba, která páchá nějaký typ trestné činnosti opakovaně, i poté, co již byla za stejné zločiny potrestána.

Jak na to?

Cesta k právníckému řemeslu není jednoduchá. K vykonávání kterékoli právnické profese je třeba příslušné vysokoškolské vzdělání, to znamená řádné vystudování právnické fakulty. Chceš-li se stát právníkem, musíš nejprve absolvovat střední školu s maturitou, v tomto případě nejlépe gymnázium. Poté se přihlásit k přijímacím zkouškám na právnickou fakultu, úspěšně je absolvovat a být přijat k dennímu studiu. Studium trvá čtyři roky a každý úspěšný absolvent právnické fakulty získá akademický titul magistr (Mgr.). Většina právníků má však u nás titul JUDr. To znamená juris utriusque doctor, doslova doktor obou práv (občanského i církevního). K získání takového titulu je potřeba si navíc udělat „dokorát“, tedy na téže vysoké škole napsat a obhájit odbornou práci v právním oboru.

Jaké vlastnosti by měl mít budoucí právník?

Chceš-li se stát dobrým právníkem, měl bys být inteligentní, výřečný, dobře ovládat český jazyk slovem i písmem, a hlavně mít velice dobrou paměť.

Seznam vybraných škol naleznete v kapitole na konci knihy.